

PRACOVNĚLÉKAŘSKÁ SLUŽBA

Co je pracovnílékařská služba a jaké jsou její činnosti? Je dobrovolná či povinná? Hrozí nějaké sankce, pokud nemá podnik tuto péči smluvně zajištěnou?

Pracovnílékařská služba zabezpečuje ve spolupráci se zaměstnavatelem prevenci včetně ochrany zdraví zaměstnanců před nemocemi z povolání a jinými poškozeními zdraví z práce a prevencemi úrazů.

Činnost pracovnílékařské služby

1) poradenství

- v problematice fyziologie práce
- v psychologii práce
- ergonomii
- v režimu práce a odpočinku
- při projektování, úpravě a rekonstrukcích pracovišť
- při úpravách pracovních míst, včetně míst pro zaměstnance se změněnou pracovní schopností
- při zavádění nových technologií látek a postupu z hlediska jejich vlivu na životní a pracovní prostředí
- při výběru technických, technologických a organizačních opatření proti nepříznivým účinkům

2) dohled na pracovišti

- změření vybraných faktorů pracovních podmínek
- dohled nad vývojem faktorů pracovních podmínek
- hodnocení zdravotní náročnosti práce
- zpracování návrhů na zařazení do příslušných kategorií

3) hodnocení zdravotního stavu

- preventivní prohlídky – posouzení zdravotní způsobilosti k práci
- expertní hodnocení zdravotního stavu
 - a) hodnocení ze zdravotní dokumentace
 - b) cílené klinické studie

4) organizace školení první pomoci

5) posouzení mechanismu úrazu

6) havarijní plány

Dne **1. 4. 2012** nabyl účinnosti zákon č. **373/2011 Sb. a prováděcí vyhláška 79/2013, o specifických zdravotních službách** (dále jen „**Zákon**“), který přinesl **důležité změny v oblasti zdravotní péče o zaměstnance**. Tento Zákon obsahuje (kromě jiných změn) zcela novou právní úpravu **pracovnílékařských služeb**, která nahradila dřívější právní úpravu závodní preventivní péče (ZPP).

Přechodné období však platilo **jen pro poskytování pracovnílékařských služeb** (§ 53-59 Zákona) a nevztahovalo se na úpravu týkající se hrazení **nákladů** spojených s pracovnílékařskými službami (§ 58 a 59 odst. 2 Zákona). Bylo pouze na zaměstnavateli, kdy tu kterou oblast, na níž se vztahuje přechodné ustanovení, uvede v poskytnutém přechodném období do souladu s novou právní úpravou.

I.

V přechodném období se také hledalo řešení problémů, které Zákon vyvolal a před něj byli zaměstnavatelé novou právní úpravou postaveni. Za tím účelem **byla přijata a ke dni 1. 4. 2013 nabyla účinnost novela Zákona**, která obsahuje tři nejdůležitější změny.

1. Prohlídky u dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr

S účinností od 1. 4. 2013 platí podle ustanovení § 59 odst. 1 písm. b) Zákona následující **pravidla pro zajišťování vstupních lékařských prohlídek**:

- **U fyzické osoby nastupující do pracovního poměru musí zaměstnavatel zajistit vstupní lékařskou prohlídku vždy** (bez ohledu na rizikovost vykonávané práce)
- Pokud jde o pracovníprávní vztah na základě **dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce**, je zaměstnavatel povinen tak učinit jen v případech, má-li být osoba ucházející se o zaměstnání **zařazena k práci, která je podle zákona o ochraně veřejného zdraví prací rizikovou nebo je součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny jinými právními předpisy** (např. prováděcí vyhláškou o pracovnílékařských službách č. 79/2013 Sb., která nabyla účinnosti 3. 4. 2013). V těchto případech jsou pracovnílékařské prohlídky u dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr nutné, přestože nepůjde o práce rizikové.

I v případě, že zaměstnavatel dle výše uvedeného nemá povinnost zajistit vstupní lékařskou prohlídku, **Zákon mu dává právo, aby ji vyžadoval, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti** osoby ucházející se o práci, která není prací rizikovou a která má být vykonávána na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti. **Uchazeč o zaměstnání je pak povinen se této prohlídce podrobit.**

- Novela Zákona váže povinnost zaměstnavatele zajistit vstupní lékařskou prohlídku na dobu **před uzavřením pracovního poměru, dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti**. Pokud se uchazeč o zaměstnání nepodrobí vstupní lékařské prohlídce **před** uzavřením pracovního poměru (nebo některé z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr), pokud je taková povinnost dána, **považuje se za zdravotně nezpůsobilého k výkonu práce, o kterou se uchází**. Zdravotní nezpůsobilost takového uchazeče o zaměstnání v takovém případě nevyplývá ze závěru lékařského posudku, ale **přímo ze zákona**. Pokud by tedy zaměstnavatel takovému zaměstnanci přesto začal přidělovat práci, dopouštěl by se tak porušení povinnosti **nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti** (§ 103 odst. 1 písm. a) ZP), za což by mu hrozila pokuta až do výše 2.000.000,-- Kč.

Z logiky věci pak lze dovodit, že tam, kde vznikne povinnost k zajištění vstupní lékařské prohlídky, je založena povinnost zaměstnavatele a zaměstnance i k dalším pracovnělékařským prohlídkám (např. periodické či mimořádné).

2. Prohlídky u registrujícího poskytovatele

Dle § 54 odst. 2 písm. b) Zákona může Zaměstnavatel, při splnění níže uvedených podmínek, zajišťovat provádění pracovnělékařských prohlídek a posuzování zdravotní způsobilosti k práci **na základě písemné žádosti u lékaře, který je registrujícím poskytovatelem zaměstnance nebo uchazeče o zaměstnání**:

- Uchazeč o zaměstnání má vykonávat (nebo zaměstnanec vykonává) **práce, které jsou** podle ustanovení § 37 zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a prováděcí vyhlášky č. 432/2003 Sb. **zařazeny podle možné míry rizik pouze do kategorie první**, tedy mezi práce, u nichž není pravděpodobný nepříznivý vliv na zdraví. Výkon práce zařazené do kategorie druhé až čtvrté znamená automaticky, že posouzení zdravotní způsobilosti k této práci bude provádět poskytovatel pracovnělékařských služeb zaměstnavatele.
- Součástí této práce **není činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky stanoveny jinými právními předpisy**. Zaměstnavatel proto musí vědět, jestli nějaký takový zvláštní předpis existuje a zda se vztahuje na činnost vykonávanou jeho zaměstnanci (např. u řidičů z povolání se jedná o ustanovení § 87 zákona o silničním provozu).

Rozhodnutí o tom, zda má být příslušná pracovnělékařská prohlídka provedena u smluvního poskytovatele pracovnělékařských služeb zaměstnavatele nebo u registrujícího poskytovatele uchazeče o zaměstnání / zaměstnance, je vždy na zaměstnavateli. Neplatí tedy žádná svobodná volba lékaře a uchazeč o zaměstnání / zaměstnanec se nemohou domáhat toho, že na pracovnělékařskou prohlídku půjdou ke "svému" lékaři.

II.

Prováděcí vyhláška č. 79/2013 Sb.

Zákon ve svém ustanovení § 60 předpokládal vydání prováděcího právního předpisu.

Dne 3. 4. 2013 nabyla účinnost vyhláška č. 79/2013 Sb., která stanoví mj. postupy při zajišťování pracovnělékařských prohlídek, druhy, četnost a obsah těchto prohlídek, náležitosti žádosti o provedení pracovnělékařské prohlídky stejně jako další náležitosti lékařského posudku pro účely pracovnělékařských služeb.

A.

Vyhláška č. 79/2013 Sb. ustanovuje rozlišení pracovnělékařských prohlídek na:

- a) vstupní, periodickou a mimořádnou, které se provádějí za účelem posouzení zdravotní způsobilosti ve vztahu k práci
- b) výstupní lékařskou prohlídku
- c) lékařskou prohlídku po skončení rizikové práce (dále jen „následná prohlídka“)

1. **Vstupní prohlídka** se provádí za účelem zajištění, aby k výkonu práce v podmínkách s předpokládanou zdravotní náročností nebyla zařazena osoba ucházející se o zaměstnání, jejíž **zdravotní způsobilost** neodpovídá zařazení k předpokládané práci.
Vstupní prohlídka se provádí, kromě případů stanovených zákonem (viz informace výše), též před převedením zaměstnance na jinou práci, pokud jde o práci vykonávanou za odlišných podmínek, než ke kterým byla posouzena zdravotní způsobilost zaměstnance (např. při navýšení rizikových faktorů nejméně o jeden, a to bez ohledu na to, zda změna takových podmínek vede ke změně výsledné kategorie práce).

2. **Periodická prohlídka** se provádí za účelem zjištění včasné **změny zdravotního stavu** vzniklé v souvislosti se zdravotní náročností vykonávané práce nebo stárnutím organismu, kdy další výkon práce by mohl vést k poškození zdraví posuzovaného zaměstnance, nebo k poškození zdraví jiných osob.

2.1. Periodická prohlídka u zaměstnanců vykonávajících práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví

a) v **kategorii první** se provádí

- jednou za 6 let, nebo
- jednou za 4 roky, jde-li o zaměstnance, který dovršil 50 let věku

b) v **kategorii druhé** se provádí

- jednou za 4 let, nebo
- jednou za 3 roky, jde-li o zaměstnance, který dovršil 50 let věku

c) v **kategorii druhé rizikové a kategorii třetí** se provádí jednou za 2 roky

d) v **kategorii čtvrté** jednou za 1 rok

2.2. Periodická prohlídka u zaměstnanců vykonávajících práci nebo činnost, jejichž **součástí je riziko ohrožení zdraví**, se provádí

a) jednou za 4 roky, nebo

b) jednou za 2 roky, jde-li o zaměstnance, který dovršil 50 let věku

Samozřejmě za předpokladu, že speciální právní předpis nestanoví jinak.

3. Mimořádná prohlídka se provádí za účelem zjištění zdravotního stavu posuzovaného zaměstnance v případě důvodného předpokladu, že **došlo ke ztrátě nebo změně zdravotní způsobilosti** k práci nebo pokud dojde ke zvýšení míry rizika již dříve zohledněného rizikového faktoru pracovních podmínek.

3.1. Mimořádná prohlídka se provádí, pokud:

- ji nařídil orgán ochrany veřejného zdraví podle zákona o ochraně veřejného zdraví nebo tak stanoví zákon upravující využívání jaderné energie a ionizujícího záření
- to v daném období vyžaduje zdravotní náročnost konkrétních pracovních podmínek
- došlo ke zhoršení pracovních podmínek ve smyslu zvýšení míry rizika u rizikového faktoru, k němuž již byla posuzována zdravotní způsobilost zaměstnance
- bylo opakovaně zjištěno překročení limitní hodnoty ukazatelů biologického expozičního testu, popřípadě na základě závěrů jiných vyšetření prováděných za účelem sledování zátěže organismu působením rizikových faktorů pracovních podmínek
- byla při pracovnělékařské prohlídce zjištěna taková změna zdravotního stavu zaměstnance, která předpokládá změnu zdravotní způsobilosti k práci v době kratší, než je interval periodické prohlídky, nebo
- byl výkon práce přerušen, a to:
 - z důvodu nemoci po dobu delší než 8 týdnů, s výjimkou výkonu práce v kategorii první podle zákona o ochraně veřejného zdraví a nejde-li o práci nebo činnost, jejíž součástí je riziko ohrožení zdraví nebo nestanoví-li jiný právní předpis jinak,
 - v důsledku úrazu s těžkými následky, nemoci spojené s bezvědomím nebo jiné těžké újmy na zdraví, nebo
 - z jiných důvodů na dobu delší než 6 měsíců

3.2. Dále lze mimořádnou prohlídku provést na základě:

- žádosti předložené zaměstnavatelem z vlastního podnětu nebo podnětu zaměstnance
- informace sdělené ošetřujícím lékařem o důvodném podezření, že změnou zdravotního stavu zaměstnance došlo ke změně zdravotní způsobilosti

4. **Výstupní prohlídka** se provádí na základě žádosti zaměstnance, nebo pokud tak stanoví jiný zákon, za účelem **zjištění zdravotního stavu zaměstnance v době ukončení výkonu práce**, a to s důrazem na zjištění takových změn zdravotního stavu, u kterých lze předpokládat souvislost se zdravotní náročností vykonávané práce.

4.1. Výstupní prohlídka **se provádí** při:

- ukončení pracovněprávního nebo obdobného vztahu
- převedení na práci se sníženou zdravotní náročností ve smyslu snížení míry rizika nebo na práci konanou za příznivějších pracovních podmínek, než ke kterým byla posouzena zdravotní způsobilost zaměstnance

Na základě provedení výstupní prohlídky se nevydává lékařský posudek.

4.2. Výstupní lékařská prohlídka **se neprovádí**, jde-li o:

- práce zařazené do kategorie první podle zákona o ochraně veřejného zdraví a není-li součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny jiným právním předpisem, a pokud u zaměstnance nebyla zjištěna v době výkonu práce u zaměstnavatele nemoc z povolání, ohrožení nemocí z povolání nebo pracovní úraz
- výkon práce na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, jestliže nebylo podle zákona vyžádáno provedení vstupní lékařské prohlídky a není-li podezření na změnu zdravotního stavu v souvislosti s výkonem práce.

5. **Následná prohlídka** se provádí za účelem včasného zjištění **změn zdravotního stavu vzniklých v souvislosti s prací** za takových pracovních podmínek, jejichž důsledky se mohou projevit i po ukončení práce, a to za účelem včasného zajištění potřebné zdravotní péče, popřípadě odškodnění.

Na základě provedení následné prohlídky se nevydává lékařský posudek.

Následná prohlídka se provádí podle přílohy č. 2 vyhlášky č. 79/2013 Sb., pokud tak stanoví:

- příslušný orgán ochrany veřejného zdraví podle zákona o ochraně veřejného zdraví, nebo
- jiný právní předpis

B.

Žádost o provedení pracovnělékařské prohlídky a posouzení zdravotní způsobilosti ve vztahu k práci obsahuje tyto náležitosti:

- identifikační údaje zaměstnavatele
- identifikační údaje zaměstnance / osoby ucházející se o zaměstnání
- údaje o pracovním zařazení zaměstnance nebo údaje o předpokládaném pracovním zařazení osoby ucházející se o zaměstnání, dále údaje o druhu práce, režimu práce, o rizikových faktorech ve vztahu ke konkrétní práci, míře rizikových faktorů pracovních podmínek vyjádřené kategorií práce podle jednotlivých rozhodujících rizikových faktorů pracovních podmínek,
- druh požadované pracovnělékařské prohlídky
- důvod k provedení prohlídky

Lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k práci musí obsahovat kromě náležitostí podle vyhlášky č. 98/2012 Sb. o zdravotnické dokumentaci:

- identifikační údaje zaměstnavatele
- údaje o pracovním zařazení posuzované osoby, dále údaje o druhu práce, režimu práce, o rizikových faktorech ve vztahu ke konkrétní práci, míře rizikových faktorů pracovních podmínek vyjádřené kategorií práce podle jednotlivých rozhodujících rizikových faktorů pracovních podmínek
- posudkový závěr a
- termín provedení mimořádné prohlídky, je-li takový postup důvodný

Co je Affidea Praha s.r.o., kde je situována, jaká je její dopravní dostupnost? Je zaměřena pouze na preventivní péči nebo umí i léčit?

Affidea Praha s.r.o. je významné soukromé zdravotnické zařízení, dobře dopravně dostupné na Jižním Městě (metro C Chodov i blízká dálnice D1) v těsné blízkosti nově vybudovaného Centra Chodov, a tím s dostatečnou parkovací kapacitou. Affidea Praha s.r.o. disponuje špičkovou technikou obsluhovanou renomovanými specialisty. Od zahájení provozu v roce 1996 zde bylo vyšetřeno a ošetřeno více než 325.000 pacientů.

V současné době se na naši recepci objednává denně cca 500 pacientů z Prahy, okolí či jiných krajů ČR v rámci některých specializovaných metodik.

Affidea Praha s.r.o. je klientsky organizována, s recepcí pracující v rozmezí 7-20 hodin, s vyspělým objednávkovým systémem umožňujícím plánovat vyšetření a minimalizovat čekačí dobu.

Kterým oborům se Affidea Praha s.r.o. věnuje a má smlouvy se zdravotními pojišťovnami?

Jsme zaměřeni na radiodiagnostiku (máme k dispozici např. magnetickou rezonanci, která není běžně dostupná v ambulantním provozu. Dále CT, ultrazvuková vyšetření, kostní denzitometrii).

Další naše významné zaměření jsou obory vnitřního lékařství. Z nich je to především kardiologie, kde disponujeme prakticky kompletní přístrojovou technikou pro neinvazivní vyšetření, dále endokrinologie, revmatologie, angiologie, metabolická poradna, centrum pro diagnostiku a léčbu osteoporózy.

Kdo bude zajišťovat pracovnělékařskou službu v Affidea Praha s.r.o.? Je dotyčný lékař dostatečně zkušený?

Je Affidea Praha s.r.o. schopna nabízet i navíc některé nestandardní služby?

Od 1. 9. 2005 zavedla Affidea Praha s.r.o. pracovnělékařskou službu, nyní danou zákonem. Pracovnělékařskou službu mohou provádět buď praktičtí lékaři, nebo specialisté věnující se pracovnímu lékařství. V Affidea Praha s.r.o., bude tuto péči zajišťovat specialistka věnující se této problematice řadu let (i ve velkých nemocnicích), která je navíc specialistka v geografické medicíně (poradenství a očkování před cestou do zahraničí pro soukromé i služební cesty).

Pokud je zjištěn nějaký zdravotní problém, je Affidea Praha s.r.o. schopna zabezpečit další vyšetření? Nevyhovuje mi vyšetření v rámci běžné pracovní doby - je možno se objednat i na odpolední či večerní hodiny?

V případě zjištěného onemocnění a další potřeby vyšetřit zaměstnance (pojištěnce zdravotních pojišťoven) je tento proces možno dokončit bez dalších nákladů na zaměstnavatele - v rámci zdravotního pojištění. Lze plánovat vyšetření tak, aby klient (pojištěnec) strávil minimální dobu v čekárně, a tím zameškal minimum z pracovní doby, rovněž lze tato vyšetření objednávat i na večerní hodiny.

Je platba za tuto péči nadprůměrná vzhledem k výrazně nadstandardnímu prostředí a technickému vybavení?

Úhrada za pracovně preventivní vyšetření se pohybuje v obvyklých sazbách nabízených i malými subjekty (osamocenými ordinacemi praktických lékařů) s jiným standardem prostředí a jinými organizačními možnostmi.

Zajišťuje Affidea Praha s.r.o. péči i pro firemní pobočky jinde než v Praze?

Affidea Praha s.r.o. nemá další pobočky v ČR, péči zajišťuje pouze na svém pracovišti na Chodově, Praha 4.

**Mám zájem i o VIP programy a přednostní ošetření ve vašem zařízení - je to možné?
Je možné připravit nadstandardní programy pro určité skupiny zaměstnanců v rámci různých zaměstnaneckých benefitů?**

K vysokému standardu péče o všechny klienty léčené a vyšetřované v rámci zdravotního pojištění máme i zvláštní programy pro VIP klientelu.

V rámci platných smluv s pojišťovnami je pro termín objednání na vyšetření z hlediska diagnostického a léčebného rozhodující medicínská potřeba vyšetření.

V případě zájmu podniků jsme schopni připravit nadstandardní programy zaměřené na určitá rizika daná věkem, pohlavím či pracovním zařazením.

V minulosti již byly pro některé významné pražské podniky realizovány některé programy (např. program vyšetření osteoporózy pro rizikovou skupinu zaměstnanců v rámci našeho specializovaného Osteocentra, které je i výukovým pracovištěm v rámci ČR).

Zajišťujete péči ve všech lékařských oborech?

Není reálné v rámci jednoho ambulantního zařízení zajistit špičkovou péči ve všech oborech medicíny. Affidea Praha poskytuje vyšetření v rámci specializované radiodiagnostiky a v rámci interních oborů. V případě potřeby je schopen zajistit vyšetření v dalších oborech v rámci prostor zdejší polikliniky, či dalších soukromých zařízeních, se kterými spolupracuje.

Mám zájem o návštěvu vašeho pracoviště, chtěl bych se dozvědět víc o vašem pracovišti, chtěl bych se dozvědět víc o smluvních podmínkách pro pracovnílékařskou službu – na koho se mohu obrátit?

Můžete se obrátit na naše pracovníky - kontaktní osobou je p. Renáta Tobišková, sekretariát provozního ředitele. Tel.: 267 090 825 Mob.: 724 958 075
www.affidea-praha.cz